VI 241

211

DE INDISCHE MILITAIRE MARINE

in 1887

DOOR

W. A. ARRIËNS,

KAPITEIN TER ZEE.

Prijs 60 Cents.

ROTTERDAM
LOISSI GOETZEE.
1887.

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI-186

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 30-06-2010
Nomor Induk : 918/PN-Museum/2010
RIB - ID : 8067160
ITEM - ID : 0000381963 1
Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI-186
247

DE INDISCHE MILITAIRE MARINE

in 1887

DOOR

W. A. ARRIËNS,

KAPITEIN TER ZEE.

ROTTERDAM,
DUCROISSI GOETZEE.
1887.

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.E.N.W.
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Vóór de Nota.

In het artikel van Nautilus, voorkomende in het *Handelsblad* van 28 April jl. naar aanleiding der interpellatie in de Eerste Kamer, voor zooverre deze betrekking heeft op de zeemacht, wordt door hem verklaard »dat men thans, nu de inkrimping nog niet heeft plaats gehad en de toestanden in Indië in vergelijk bij een jaar geleden niet noemenswaard zijn veranderd, gerust kan verklaren, dat de zeemacht in Indië voldoende is."

Naar aanleiding hiervan gevoel ik mij verplicht het volgende op te merken, voornamelijk omdat ik van oordeel ben, dat de inkrimping werkelijk reeds voor een groot gedeelte heeft plaats gehad.

Ik zou slechts in herhaling vallen, door andermaal de redenen aan te geven, waarom ik tegen eene belangrijke inkrimping der I. M. M. ben, en zal er mij dan ook slechts toe bepalen, met er op te wijzen dat men bij de bespreking dier inkrimping dikmaals uit het oog verliest, dat even goed als de uitbreiding onzer bemoeiingen op Noord-Sumatra eene uitbreiding der legerformatie heeft ten gevolge gehad, zij strikt

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genomen, evenzoo eene uitbreiding der formatie van de I. M. M. zoude vereischen.

Echter erkennende, dat, in verband met de overige eischen aan de zeemacht gesteld en met de belangen der schatkist, eene uitbreiding onze krachten zoude te boven gaan, zoo is het echter duidelijk dat, terwijl er alzoo van geene uitbreiding sprake kan zijn, daarentegen juist in de omstandigheden der laatste jaren al zeer weinig aanleiding kan gevonden worden om tot het tegenovergestelde, namelijk inkrimping, over te gaan.

En deze inkrimping heeft toch werkelijk plaats, wanneer men dezelfde formatie als nog kort vóór het uitbreken van den Atjehoorlog werd noodig geoordeeld (nadat de sterkte in vergelijk met vroeger reeds belangrijk was verminderd) behoudt, zooals in het begin dezes jaars het geval was, en in nog grootere mate, wanneer men haar bepaalt op 14, zooals volgens de begrooting van den vorigen Minister van Marine het geval was.

Terwijl toch in het jaar 1871, alzoo vóór den Atjeh-oorlog, nog eene sterkte van 16, en volgens de koloniale verslagen over 1884 en '85, alzoo na het uitbreken van dien oorlog, nog eene sterkte van 19 schepen werd noodig geoordeeld, waren er in den aanvang des jaars evenzoo slechts 16, en zouden er volgens de begrooting voor dit jaar slechts 14 schepen in dienst zijn, namelijk 8 Schr. ss. 4^{e} kl. vermeerderd met de 2 nog bestaande Rad. ss. 2^{e} kl. en in het gunstigste geval 4 van de 5 Rad. ss. 4^{e} kl.

Wanneer men nu hierbij in aanmerking neemt, dat bij eene

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sterkte als thans voor het station Noord-Sumatra is aangenomen $\frac{1}{4}$ gedeelte der geheele formatie voor dat station wordt afgezonderd, dan is het duidelijk, dat het aantal schepen dat voor alle overige deelen van den zoo uitgebreiden Archipel beschikbaar is, in dezelfde mate is verminderd, iets wat met inkrimping gelijk staat.

En welke zijn nu de gevolgen van eene dergelijke formatie?

Zooals boven gezegd is, waren er in den aanvang van het jaar in dienst 16 schepen, namelijk 2 Rad. ss. 2^e kl., 3 id. 4^e kl. en 11 Schr. ss. 4^e kl., waarvan er echter 4, namelijk 1 van de 1^e soort en 3 van de 3^e soort, in reparatie waren.

De 12 werkelijk beschikbare schepen waren gestationeerd als volgt: 5 Noord-Sumatra (dus 1 meer dan de formatie), 3 Oostkust Sumatra (Palembang en Djambi), 2 Zuidoosterafd. van Borneo 1 ter Oostkust van Borneo (tijdelijk) en 1 Celebes. (Deze opgaven komen voor in het *Marineblad* van Maart, en er bestaat m. i. geen reden om aan hare juistheid te twijfelen.)

Alle overige deelen van den Archipel waren alzoo tijdelijk geheel ontbloot, iets wat zeer zeker ongunstig mag genoemd worden, maar dat mogelijk of liever gezegd waarschijnlijk verbeteren zal, wanneer de toestand ter Oostkust Sumatra (Palembang en Djambi) gunstiger wordt (de ondervinding der laatste jaren zal echter wel groote voorzichtigheid voorschrijven), en ook naarmate de 4 in reparatie zijnde schepen weder beschikbaar komen, wanneer zij dan ten minste in die rubriek niet worden afgelost door andere der toen beschikbare 12. Bedenkt men echter, naar aanleiding der mede-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

deelingen die Nautilus verder in zijn artikel laat volgen, in welken toestand de schepen in het algemeen verkeeren, dan bestaat daartoe steeds zeer veel kans. Het was dan ook op grond dierzelfde mededeelingen (kol. versl. 1886), dat ik in mijne te 's Hage gehoudene lezing meende tot dezelfde conclusie te moeten komen als waartoe hij nu komt, namelijk dat de toestand waarin het materieel der I. M. M. verkeert »ongunstig is", en dat daarin in vergelijk met de voorgaande jaren geene verbetering was gekomen.

Behalve de bovengenoemde schepen waren alstoen nog buiten dienst in reparatie 2 Rad. ss. 4e kl. en 3 Schr. ss. 4e kl., welke alle belangrijke reparatie behoefden en alzoo in den eersten tijd wel niet beschikbaar zullen komen, en waarvan een, de Riouw, waarschijnlijk wel aan den dienst zal komen te ontvallen.

Hierbij dient in het oog gehouden te worden, dat er geen enkel schip in reserve gereed was, om in voorkomende gevallen onmiddellijk in dienst gesteld te worden.

In bovengenoemden toestand zal nu eenige verbetering komen, wanneer de Ceram en Flores (verkleind type) Indië zullen hebben bereikt.

Evenals ik er in mijne brochure op gewezen heb, dat de omstandigheden ons zouden dwingen terug te komen op belangrijke inkrimping der I. M. M., wijst Nautilus in het slot van zijn artikel er op, »dat de aanzienlijke inkrimping nog niet heeft kunnen plaats hebben, en dat de beperkte stationneering, die van Oct. '85 dateert, nog 11 schepen eischte, ter-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wijl toen reeds dadelijk de omstandigheden noodzaakten er 13 in dienst te hebben en dan nog één aangewezen station onbezet te laten."

Terwijl, zooals ik boven heb gezegd, het aantal beschikbare schepen voor den dienst buiten Atjeh belangrijk is ingekrompen, geloof ik niet te overdrijven met te verklaren, dat zelfs dat station ten gevolge der algemeene inkrimping thans te zwak bezet is, en ik ben overtuigd, dat het oordeel der opvolgende stations-commandanten eenparig evenzoo zal luiden.

De thans bepaalde sterkte van 4 schepen was evenzoo vastgesteld bij de invoering van het civiel bestuur, doch bleek toen spoedig daarna te gering te zijn, tengevolge waarvan zij, behalve bijna voortdurende aanwezigheid van een der schepen van het A. E., naar ik meen tot aan de blokkade in October 1884, uit 6 schepen bestond. Wanneer zij nu andermaal op dat aantal (4) is vastgesteld, mag daaruit m. i. niet afgeleid worden, dat dit aantal, terwijl de algemeene toestand aldaar thans zeker niet gunstiger, maar ongunstiger is dan in den eersten tijd na de invoering van het civiel bestuur, nu in tegenstelling van toen »wel voldoende" is. Eerder zal de reden, alhoewel zulks niet officieel erkend zal worden, moeten gezocht worden in het feit, dat de tegenwoordige sterkte der I. M. M. niet toelaat een grooter aantal voor dat station af te zonderen. Steeds van meening zijnde, dat juist eene grootere zeemacht een krachtige factor is om den toestand te Atjeh te verbeteren, geloof ik dan ook, dat het betwijfeld mag worden, of de vele ernstige gebeurtenissen, die aldaar in de laatste jaren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zijn voorgevallen, wel zouden plaats gehad hebben? (wanneer de mailberichten juist zijn, heeft er zich den 2 Maart een geval van zeeroof voorgedaan op eene Klingaleesche brik ter reede Endjoeng), wanneer zij ook daar niet tot eene m. i. onvoldoende sterkte waren ingekrompen.

Het kan toch niet anders, of het gevolg van een kleiner aantal schepen in zulk een uitgebreid kustgebied, dat bovendien in de laatste jaren nog vergroot is door de toevoeging van een gedeelte der Oostkust van Sumatra, moet, in verband met den toestand der schepen, de eischen voor hun onderhoud en bij sommige veelvuldig voorkomende reparatiën, zoomede in verband met de eervolle taak die hun nu ook opgedragen wordt, namelijk de controleering of juister gezegd bescherming van den peperuitvoer, (*) ten gevolge hebben een minder actief bekruisen der kust. Vooral op

---

(*) „Waartoe dit leidt moge blijken uit het volgende:

„Z. M. Palembang vertrok naar de Westkust ter konvoiëering van de onder „Engelsche vlag varende Schoonerbrik Active. . . . . —

„Beide schepen kwamen weinig vooruit en daar de Schooner steeds ver in zee „bleef, kon door de Palembang ook weinig de kust worden gecontroleerd zoodat „de C. O. besloot de Active naar de eerste bestemming Kloeang te slepen en „van daar naar Lagen bij Tk Kloempang. Toen na eenige dagen verblijf aldaar „de Supercarga met veel moeite, daar hij geen geld genoeg had, totaal 75 picol „peper opgekocht had, had de Palembang reeds voor *f* 2000 aan steenkolen ver„stookt, maar daarentegen 75 dl. boete en 75/4 dl., Hassil geïnd.

„Van Lagen naar Malaboe was het zeilen voor den Schooner even onvoordeelig „zoodat de C. O. van de Palembang weder terugkeerde en om niet kolen voor „niets te verstoken, de Actioe maar weder op sleeper nam; . . . . . enz."

Alhoewel een particulier bericht zijnde, ben ik toch overtuigd dat het overeenkomstig de waarheid is; beschouwingen hieromtrent acht ik overbodig.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de Westkust is dit bekruisen zeer noodig, opdat de ons goed gezidde staatjes, die van de oorlogspartij in Groot-Atjeh overlast ondervinden, vertrouwen in het Gouvernement kunnen blijven stellen.

En toch is het waken voor de veiligheid aldaar zeker wel eene der eerste verplichtingen die wij na ons optreden in Atjeh moeten nakomen, tenzij voorgoed alle vaart worde verboden. Wanneer dan ook, zooals de nieuwsbladen gemeld hebben, de Gouverneur van Atjeh onlangs tot den handel in de Straits Settlements de waarschuwing heeft doen richten, dat de particuliere schepen die zich, na geweigerd te hebben gebruik te maken van een aangeboden convooi, ter Westkust ophielden, in geval van molest geene aanspraak op onze bescherming of op schadeloosstelling onzerzijds meer zouden kunnen maken, heeft het gouvernement zich wel aan de verantwoording, wanneer zulks eventueel mocht plaats hebben, onttrokken, maar daarmede evenzeer het bewijs geleverd, dat het heilzame invloed welken onze vestiging voornamelijk op handel en scheepvaart zoude hebben, tot nu toe niet zeer groot is geweest. Hierbij moet tevens in acht genomen worden, dat nu niet meer mag toegelaten worden, dat andere mogendheden zich, zooals vroeger wel eens heeft plaats gehad, zelven recht verschaften.

Werkt eene onvoldoende sterkte van het station alzoo ongunstig op den algemeenen toestand (na den aanval op den Willemstoren werden de Zuider passages van P-Bras gedurende eenigen tijd door 3 schepen bewaakt, tengevolge waarvan de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geheele overige kust tijdelijk nagenoeg geheel ontbloot was van oorlogsschepen; welk eene schoone gelegenheid voor den invoer van contrabande, aanval op schepen, enz.), zij werkt niet minder ongunstig op materieel en personeel, daar beide, zooals men dat wel eens noemt, in den vollen zin des woords afgevaren worden.

En nu buiten Atjeh?

Er aan herinnerende, dat bij het uitbreken van den Atjeh-oorlog bleek dat de I. M. M. bij eene formatie van 16 schepen (1 Januari 1873 waren er slechts 15 in dienst) niet in staat was hare taak behoorlijk te vervullen, zoo ben ik overtuigd dat zij zulks thans bij dezelfde formatie evenmin zal kunnen doen, daar deze formatie, waarvan $\frac{1}{4}$ gedeelte voor Atjeh moet worden afgezonderd, in algemeenen zin nog zwakker is.

Men moet hierbij in aanmerking nemen, dat zoowel wanneer het machtsontwikkeling in buitengewone omstandigheden geldt, als bij het bekruisen van den uitgebreiden archipel, in gewone omstandigheden ook de r. s. s. 4e kl. buiten rekening blijven.

Aannemende dat de toestand ter Oostkust Sumatra (Palembang en Djambi) zoodanig verbetert, dat 1 Rad. ss. 4e kl. aldaar voldoende is, dan kan er voor het bekruisen van den geheelen Archipel, met uitzondering der rivieren op Borneo en Sumatra, slechts beschikt worden over 8, bij een aantal zooals in het voorjaar aanwezig was, of over 6 schepen bij een aantal als waarop in de begrooting voor dit jaar werd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

gerekend, wanneer dan nog geen der schepen, als in reparatie zijnde, tijdelijk buiten beschikking is (in het begin des jaars was zulks met 4 schepen het geval, daaronder de Bromo van half Juli '86 af). Dit zou dan ook de grootste macht zijn waarover, wanneer in buitengewone omstandigheden krachtig zou opgetreden moeten worden, kan beschikt worden, terwijl dan nog de overige deelen van den Archipel geheel ontbloot zouden zijn. En behalve een Rad. ss. 2e kl., zoude die macht dan alleen bestaan uit Schr. ss. 4e kl., waarvan sommige eerlang nog wel van verkleind type, terwijl eenige jaren geleden, toen die macht grooter was, verscheidene schepen in den oorlog tegen den inlandschen vijand als sterker konden beschouwd worden, daar hunne bemanning grooter was.

Nu zal men misschien opmerken, dat ik het A. E. geheel uit het oog verlies, dat dit juist voor militaire doeleinden en krachtsontwikkeling aanwezig is. Zeer zeker zullen de schepen die daartoe behooren, bij expeditiën belangrijke diensten kunnen bewijzen, maar men moet hierbij indachtig zijn, dat zij ten 1e. in sommige gevallen door hunnen grooten diepgang belemmerd zullen kunnen worden om een werkdadig deel te nemen aan de operatiën, ten 2e. dat het de vraag is, of men onder alle omstandigheden van weer en wind op de ramtoren-schepen zal kunnen rekenen, en ten 3e. dat ook dit viertal lang niet altijd beschikbaar zal zijn, ten bewijze waaraan bijv. zij medegedeeld, dat de Koning der Nederlanden van 1 Dec. 1883—17 Nov. 1884 en van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

29 Maart 1885 tot het begin van dit jaar en de Prins Hendrik mede van 13 November 1885 tot het begin van dit jaar in reparatie waren, iets wat met de Schr. ss. 1e kl. evenzoo, doch in mindere mate nu en dan het geval is. (*) Wilde men werkelijk altijd 4 schepen van het A. E. beschikbaar hebben, dan zouden de schepen die zulke langdurige termijnen geheel buiten beschikking zullen komen, tijdelijk van hier uit vervangen moeten worden, al is het dan niet juist door hetzelfde type, in stede van er een of meer in reserve gereed te hebben. Zulks geschiedt echter niet, en de gevolgen daarvan zijn, zooals ik zooeven heb vermeld.

Ik voor mij heb de gevestigde overtuiging, dat eene formatie der I. M. M. als de tegenwoordige, zoowel in gewone als in buitengewone omstandigheden, ontoereikend is, en daarom geloof ik, dat de 100 eene goede daad hebben verricht met op versterking der zeemacht te wijzen. En als Nautilus in zijn artikel, naar aanleiding van den aanval op den Willemstoren, vraagt: »zijn dit goede redenen voor de beweringen dat onze vloot in Indië kan en moet worden ingekrompen?" voeg ik hier de vraag bij: »pleiten zoovele andere ernstige gebeurtenissen welke te Atjeh in den laatsten tijd zijn voorgevallen, gebeurtenissen die genoegzaam

---

(*) „De de Ruyter was van 1 Jan—16 Juni '86 in reparatie, zoodat in „het voorgaande jaar van de 4 schepen gedurende 6½ maand slechts één en „gedurende 6½ maand slechts twee schepen beschikbaar waren."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bekend zijn en daarom niet meer behoeven herhaald te worden, de voorvallen elders in den Archipel, zooals de toestand ter Oostkust Sumatra, de woelingen in de Zuidoostelijke afdeeling van Borneo, enz., daar nog niet in meerdere mate voor? en hoe zou de I. M. M. in de thans bestaande omstandigheden hare taak kunnen vervullen, wanneer er zich werkelijk eens ernstigeomstandigheden mochten voordoen?"

Nu naar aanleiding der interpellatie van den heer Fransen van de Putte ook de sterkte der zeemacht eerlang in 1e Kamer ter sprake zal komen, kan het zijn nut hebben bovenstaande werkelijke toestanden nogmaals in herinnering te brengen. Alvorens toe te geven aan de bij velen bestaande neiging tot bezuiniging van het marine-budget, waardoor rijkswerven, korps mariniers, opleidingschepen, enz. zouden moeten worden opgeheven of ingekrompen, bedenke men wel, hoe sterk de zeemacht in O. I. moet wezen, om haar in staat te stellen voor rust en veiligheid der bevolking en bewoners zorg te dragen, het gezag te handhaven, maar vooral ook handel en scheepvaart te beveiligen, daar wij dit laatste ook tegenover de overige mogendheden verplicht zijn.

Vooral in den tegenwoordigen tijd zoude ik het betreuren, wanneer wij hun het bewijs gaven hier niet meer toe in staat te zijn, op grond van financiëele redenen.

De formatie die ik daartoe noodig acht, heb ik in mijne brochure aangegeven, en de gebeurtenissen na hare verschij-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ning hebben mij in mijne overtuiging eerder versterkt dan verzwakt. Ik herhaal nogmaals: is eenmaal de I. M. M. zoodanig ingekrompen dat zij opnieuw niet in staat zal zijn hare taak te vervullen, dan zal het hoogstwaarschijnlijk dubbele moeite en geld kosten om haar andermaal in behoorlijken staat te brengen."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Na de Nota. (*)

Bij Regeeringsbesluit van 25 Oct. 1885 No. 4c werd de vaste stationneering der oorlogsbodems in onze O. I. bezittingen teruggebracht op (zie jaarboekje K. N. M. 1885-86).

4 schepen in het station Noordelijk Sumatra.
1 schip » » Celebes en onderhoorigheden.
1 » » » Molukken.
1 rivierstoomer in het station Westerafd. van Borneo.
2 » » » Zuidoosterafd.» »
1 » » » (tijdelijk) Palembang.

Van de overschietende schepen der I. M. M. zullen dan steeds 4 à 5 kruisende zijn, hetzij ieder op zich zelf of wel bij groepen, terwijl dan 3 à 2 schepen gereed blijven op Java, om zoo noodig op de eerste aanvraag naar een bepaald punt van den Archipel gedirigeerd te kunnen worden.

(*) Het eerste artikel was door mij ingezonden aan de Redactie der *Rotterd. Courant* en opgenomen in het nummer van 13 Mei. Ter beoordeeling in hoeverre ik ook ditmaal den ongunstigen toestand overdreven heb, heb ik niet ondienstig geacht in verband met den inhoud van hetgeen volgt, ook het 1e opstel in deze brochure op te nemen. Uit dit vergelijk zal blijken dat de toestand nog ongunstiger is.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Men moge nu in oordeel verschillen omtrent de meerdere of mindere doelmatigheid van dit stelsel tegenover dat eener sterkere stationneering, zoo ook omtrent het type der schepen, dit belet niet dat wanneer het hier bovengenoemde aantal van 17 schepen werkelijk beschikbaar is, kan verklaard worden dat de I. M. M. hare roeping in hoofdzaak behoorlijk zal kunnen vervullen.

Evenals bij het leger niet alleen rekening gehouden moet worden met het aantal bataillons, maar vooral ook met het al of niet compleet, geoefend en slagvaardig zijn derzelve, geldt bij de zeemacht ook niet alleen het aantal maar vooral den toestand waarin de schepen verkeeren, want van den toestand hangt het af of zij al of niet de verlangde diensten zullen kunnen bewijzen.

Betreffende het aantal vermeldt de nota:

Op den 1 Maart jl. waren er in dienst 16 S.s. der I. M. M. als:

2	Rad. ss.	2e	klasse,	de Bromo en Merapi.
3	» »	4e	» »	Salak, Onrust en Soembing.
11	Schr. »	4e	» »	Padang, Samarang, Bali, Madura, Banda, Sambas, Palembang, Makassar, Batavia, Java en Pontianak.

Van deze 16 in dienst zijnde schepen waren 5 in reparatie, namelijk:

1	Rad. ss.	2e	klasse,	de Bromo en
4	Schr. »	4e	» »	Bali, Madura, Sambas en Banda, terwijl

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1 Rad. ss. 4e klasse, de Soembing weldra voor goed buiten dienst gesteld zou worden.

Behalve deze in dienst zijnde schepen waren nog buiten dienst aanwezig 6 schepen, namelijk:

1 Rad. ss. 3e klasse, de Borneo.
2 » » 4e » » Oenarang en Sindoro en
3 Schr. » 4e » » Riouw, Bandjermasin en Benkoelen,

waarvan er 2: 1 Rad. ss. 3e kl. de Borneo en 1 Schr. ss. 4e kl. de Riouw vermoedelijk spoedig voor goed buiten dienst gesteld zouden worden, terwijl de overigen te Soerabaya in reparatie waren.

(Volgens het Jaarboek was echter de Borneo reeds in Sept. '86 geen verdere reparatiën meer waardig verklaard en voor verkoop aanbevolen (komt dan ook *niet* meer voor in het naamboekje van 1887), en de Riouw blijkens de berichten evenzoo reeds voor goed aan de sterkte ontvallen is). (*)

In afwijking met de hierboven genoemde stationneering waren de 10 in dienst en niet in reparatie zijnde schepen gestationneerd als volgt:

Noordel. Sumatra	1	Rad. ss. 2e kl. en 3 Schr. ss. 4e kl.
Celebes en onderhoorigh.	1	Schr. » 4e »
Molukken.	1	» » 4e »
Westerafd. van Borneo.	0	
Zuidoosterafd. » »	1	Rad. ss. 4e kl.
Palembang	1	» » 4e » en 1 Schr. ss. 4e kl.

(*) Deze aanhaling is van den schrijver.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

terwijl 1 Schr. ss. 4e kl. de Samarang op het punt stond naar de Molukken te vertrekken."

Deze opgaven leeren ons alzoo:

1e. dat het materiëel der I. M. M. op 1 Maart bestond uit 22 schepen;

2e. dat daarvan in dienst en niet in reparatie waren 11 schepen;

» » » wel » » » 5 »

buiten » » » » » » 6 »

onder de eerstgenoemde behoorde de Soembing, die kort daarna buiten dienst gesteld is en onder de laatstgenoemde de Borneo en Riouw (zie boven);

3e. dat alzoo de helft der aanwezige schepen in reparatie was;

4e. dat het tengevolge van dien toestand niet mogelijk was de stations volgens de formatie te bezetten, daar 1 station, de Westerafd. van Borneo, onbezet en 1 station, de Zuidoosterafd. van dat gewest, onvolledig (1 in plaats van 2) bezet was (3 van de 5 Rad. ss. 4e kl. waren buiten beschikking);

5e. dat terwijl de stations alzoo niet volgens de vastgestelde verminderde stationneering waren bezet, de schepen die moesten kruisen of beschikbaar zijn, op Java *niet* beschikbaar waren; alleen zou hiervoor kunnen gerekend worden de Samarang, die op het punt stond naar de Molukken te gaan;

6e. dat geen schip in reserve gereed was.

Heeft het bovenstaande meer betrekking op het aantal der schepen, ter beoordeeling van den toestand waarin de I. M. M. op dat tijdstip verkeerde, moet echter evenzoo

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

rekening gehouden worden met het gehalte der schepen. Naar aanleiding van hetgeen dienaangaande voorkomt in het Kol. verslag over 1886 en van sommige opgaven in het Jaarboekje, wordt het volgende medegedeeld.

Volgens dat verslag verkeerden de 11 schepen die in dienst en *niet* in reparatie waren in den volgenden toestand:

Rad. ss. 2e kl. Merapi in goeden staat (zou na eenige ondergane reparatiën nog 1 à 2 jaar beschikbaar wezen te Atjeh). Hiervan is in het najaar 1 jaar verstreken;

» » 4e » Onrust en Salak in goeden staat (kwamen in dat verslag nog voor als nieuwe ketels noodig hebbende, zijn daarvan voorzien);

Schr. » 4e » Padang, Samarang, Batavia, Java en Makassar in goeden staat;

» » 4e » Palembang en Pontianak in vrij goeden staat;

Rad. » 4e » Soembing zal moeten opkomen voor nieuwe ketels of kapitale ketelreparatie (is dan ook reeds buiten dienst gesteld).

Dat deze goede en vrij goede staat echter bij sommige schepen slechts betrekkelijk is, blijkt uit het feit dat:

1e. de Padang volgens het Jaarboekje op grond van ontvangen rapporten, niet meer geschikt werd geacht voor Atjeh en eene minder drukke werkkring werd aangewezen, zoomede dat deze bodem aangetast was door witte mieren.

2e. de Palembang oude en afgesloten dekken en betimmering had en door witte mieren was aangetast en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

3e. de Pontianak oude en afgesleten dekken had.

De schepen die in dienst en *in* reparatie waren verkeerden in den navolgenden toestand:

Rad. ss. 2e kl. Bromo in vrij goeden staat behoudens dat de ketels niet langer dan tot het einde des jaars (1886) zullen duren, waarna het schip in reparatie zou komen.

Schr. ss. 4e kl. Bali en Madura in goeden staat,

» » » » Banda in goeden staat (deze bodem komt in het genoemde verslag nog voor als in slechten staat, doch kan na het eindigen der reparatiën ten minste vooreerst weder als in goeden staat beschouwd worden),

» » » » Sambas in vrij goeden staat.

Uit deze opgaven blijkt alzoo, dat van de 11 bodems die in dienst en niet in reparatie waren, 6 verkeerden in goeden staat: Salak, Onrust, Makassar, Java, Batavia en Samarang;

1 verkeerde in goeden staat: de Merapi, doch voorzieningen heeft ondergaan en daarna nog 1 à 2 jaar te Atjeh bruikbaar zou zijn;

1 verkeerde in goeden staat: de Padang, doch reeds in Jan. 1886 niet meer geschikt voor een drukken werkkring;

2 verkeerden in vrij goeden staat: Palembang en Pontianak, echter met oude en afgesleten dekken en de 1e door witte mieren aangedaan;

1 verkeerde in zoodanigen staat, de Soembing, dat hij kort daarna buiten dienst gesteld moest worden;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

terwijl van de 5 bodems die in dienst en in reparatie waren;
2 verkeerden in goeden staat Bali en Madura.
1 » » vrij » » Bromo echter met ketels die tot einde 1886 zouden duren en daarna in reparatie moet komen, welke alsnu geëindigd zal zijn;
1 » » goeden » Banda na het beëindigen der reparatiën;
1 » » vrij » » Sambas (volgens het marineblad zou deze echter buiten dienst gesteld worden).

Aangaande de 4 buiten dienst zijnde bodems zij nog vermeld dat uit het jaarboekje blijkt dat de Benkoelen opgebroken tot dit jaar in observatie zou blijven om daarna met de herstellingen aan te vangen;

dat de Bandjermasin (*) weder voor den dienst gereed zal gemaakt worden (deze bodem ontvangt een geheel nieuwe buitenhuid en stevens, nieuwe ketels, ijzeren masten en voortstuwer) terwijl de Oenarang en Sindoro nieuwe ketels krijgen of reeds hebben gekregen.

Wanneer nu werkelijk de reparatiën der 4 in dienst zijnde schepen (het 5e, de Sambas is hoogst waarschijnlijk reeds buiten dienst gesteld, terwijl de Bromo ongeveer de maand

(*) Deze bodem kwam in het kol. verslag van '86 even als de Banda voor als verkeerende in slechten staat.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Juni 1886 in reparatie te Singapore en daarna van af 11 Juli te Soerabaya in reparatie was) spoedig afloopen dan is het maar de vraag hoeveel hunner door van de op 1 Maart in station zijnde schepen in de rubriek »in reparatie" zullen worden vervangen ten einde daaruit af te leiden hoeveel er beschikbaar zullen komen voor kruistochten enz.

Op grond van de hierboven gegevene inlichtingen mag aangenomen worden, dat de Padang hoogstwaarschijnlijk voor korter of langer tijd zal moeten repareeren, wil men ten minste op de diensten van dezen bodem kunnen rekenen.

Uit het Marineblad blijkt verder dat de Palembang in April te Atjeh zou vervangen worden door de Banda; gaat men na in welken toestand deze bodem verkeert (hij is reeds van 1 April 1881 in dienst) dan mag daaruit evenzoo afgeleid worden, dat hij het lot van de Padang zal deelen.

Aannemende dat de 8 overige beschikbaar blijven (de Pontianak wordt ook al twijfelachtig) en dat de Bromo weder voor geruimen tijd te gebruiken zal zijn, dan zullen naarmate de 4 in dienst en in reparatie zijnde schepen gereed komen, twee hunner afgelost worden, »in reparatie" binnen een niet ver verwijderd tijdstip door de Padang en Palembang, zoodat slechts 2 hunner beschikbaar komen voor te kruisen of op Java gereed te blijven; van de daarvoor bestemde 7 zullen er alsdan met de Samarang (zie hierboven) mede 3 beschikbaar zijn.

Deze toestand zal zoo blijven tot dat een of meer der op 1 Maart buiten dienst zijnde schepen weder voor den dienst

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beschikbaar zullen komen; vermoedelijk echter zullen de reparatiën van de meesten niet spoedig afgeloopen zijn, (zulks wordt ook in de nota aangegeven).

In verband toch met de hierboven gegeven inlichtingen zal zulks alleen het geval kunnen zijn met de Oenarang en Sindoro die beiden in Aug. '86 buiten dienst werden gesteld tot het ontvangen van nieuwe ketels; de Benkoelen en Bandjermasin zullen zeker niet voor het einde des jaars gereed komen, zijnde het aantal buiten dienst zijnde schepen intusschen weder vermeerderd met de Soembing en Sambas.

Bij het tijdstip van beëindiging der reparatiën moet echter in aanmerking genomen worden, dat het groot aantal buiten dienst zijnde schepen, welke alle groote voorziening vereischen, daarop van grooter invloed zal zijn.

Zijn dan de Oenarang en Sindoro weder beschikbaar, dan kunnen de stations weder volgens de vastgestelde beperkte stationneering bezet worden en wanneer dan de toestand ter Oostkust Sumatra zoodanig verbetert, dat aldaar een R. S. S. 4e kl. voldoende zal zijn, dan komt het op 1 Maart daar in station zijnde S. S. S. 4e kl. ook beschikbaar als kruiser, zoodat er dan aan het vastgestelde aantal kruisers nog 3 zouden ontbreken.

Tegen het najaar wordt het materieel versterkt met de kleinere schepen Flores en Timor, zoodat het aantal kruisers dan nagenoeg voltallig zal zijn, wanneer intusschen weer geene andere zoo als de Merapi of Pontianak (zie boven) zijn uitgevallen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Terwijl ik mij ook nu zal onthouden van beschouwingen over de formatie die ik noodig acht wil ik er echter alleen op wijzen dat wanneer eenmaal eene formatie is vastgesteld m. i. zorg gedragen moet worden dat het aantal daarvoor benoodigde schepen aanwezig zij en een toestand worde voorkomen als op 1 Maart jl. toen er van de 16 in dienst zijnde 5 in reparatie waren en 1 op het punt stond van buiten dienst gesteld te worden, zonder dat er een schip in reserve gereed was, zoodat de stations niet volgens de formatie bezet waren en alle kruisers tijdelijk niet beschikbaar waren.

Dat zulk een toestand het gevolg is van dien waarin het materiëel zich bevindt en ook van het niet tijdig aanvullen met nieuwe schepen, behoeft geen betoog, daar wanneer het personeel aanwezig is, een schip dat zooals de Bromo 11 Juli in reparatie wordt opgenomen en 1 Maart d. a. v. nog niet gereed is, buiten dienst gesteld en door een ander vervangen had moeten worden.

En wanneer nu bij eene beperkte en tot een minimum teruggebrachte stationneering, terwijl de stations zulke groote uitgebreidheid hebben, de voor kruistochten enz. bestemde schepen niet beschikbaar zijn, dan is daarvan het gevolg dat een groot gedeelte van den Archipel nagenoeg in het geheel niet meer bekruist wordt, terwijl er tevens weinig middelen beschikbaar zijn, wanneer eventueel hier of daar kracht moet ontwikkeld worden.

Ik voor mij geloof, dat het bekruisen van zulk een uitgebreiden Archipel eene voortdurende, bepaalde noodzakelijkheid

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

is, wanneer wij ten minste actief willen zijn en op de hoogte willen blijven van hetgeen er voorvalt, al moge er dan niet altijd sprake van expeditie of iets dergelijks zijn. Om hiervan een voorbeeld te noemen, wijs ik op hetgeen in het Jaarboek vermeld wordt betreffende de reis van de Samarang naar de Luciabaai, in Juli 1886. alwaar sints Nov. 1884 tot dien datum slechts eenmaal, en wel in Dec. 1885, een oorlogsschip was geweest. Wat heeft de beruchte slavenhandelaar Mangkoe Negara aldaar (aan de Tawao) in Mei 1886 werkelijk uitgevoerd? (Volgens het Jaarboek mag aangenomen worden dat hij direct of indirect de belangen der B. N. B. C. dient, door derwaarts werkkrachten te trekken).

Niet alleen dat het beschikbaar hebben van de noodige hulpmiddelen zoowel zee- als landmacht betreffende, een preventieve maatregel is, met het oog op de handhaving van het gezag en de beveiliging van ingezetenen, handel en scheepvaart, maar ik blijf van meening, dat onze positie als een der grootste koloniale mogendheden, ons wel degelijk de verplichting oplegt om ook aan de andere natiën te toonen dat, terwijl zij onzen Archipel zoo veelvuldig door hunne oorlogschepen doen bezoeken, waarvan sommige zelfs gedurende geruimen tijd opnemingen verrichten, de Nederlandsche zeemacht niet schittert door hare afwezigheid *buiten* Java en alleen tot een vrij groot aantal vereenigd *op* Java te vinden is, doch alsdan »in reparatie."

Terwijl de tijden voorbij zijn dat wij in het moederland eskaders of divisiën in dienst hebben en door deze de vader-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

landsche vlag in andere werelddeelen doen vertoonen, zoo bestaat er daarentegen geene enkele reden die ons belet in onze koloniën te toonen dat Nederland nog bij machte is, aldaar eene zeemacht beschikbaar te hebben, die voldoet aan de behoefte, bestaat uit bruikbare oorlogschepen en in staat is voor de belangen van moederland en ingezetenen te waken.

En zulks te meer daar ik het rustig en ongeschonden behoud onzer Koloniën eene levensvraag voor ons land acht. Niet alleen toch dat Nederland aan het bezit dier Koloniën voor een groot gedeelte zijnen bloei en welvaart te danken heeft (men denke slechts aan de ongeveer 700 millioen batig slot, die toegevloeid zijn van 1831 tot 1871) maar ik blijf van meening, dat het aan dat bezit ook thans nog voor een groot deel zoowel zijnen bloei als zijne positie onder de staten van Europa dankt.

En hoe meer wij ons terugtrekken, hoe minder wij geteld zullen worden, wanneer er eenmaal kwestie van zal zijn voor onze rechten op te komen.

En ook aan de ingezetenen daargints moeten wij toonen. dat wij, ook dan wanneer die baten minder mild vloeien of zelfs tijdelijk niet bestaan, de middelen willen beschikbaar stellen die noodig zijn voor het onderhouden eener voldoend sterke maar vooral bruikbare zeemacht.

Ten rechte wordt die zeemacht beschouwd als een der banden, die het moederland en de koloniën te zamen verbinden; wil die band hecht zijn en vertrouwen verdienen, dan moet het materieel dat hem vormt in goeden toestand

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verkeeren, zoodat er ten allen tijde op gerekend kan worden.

Ten slotte moet ik er nog op wijzen dat een goede toestand van het materieel der zeemacht in de koloniën een hoofdbelang is voor het Personeel, daar het veelvuldig dienen op in reparatie zijnde of steeds reparatie behoevende schepen zeer zeker zeer nadeelig daarop zal werken. Wil dat personeel met lust en ijver zijne taak vervullen dan moet het daarvoor een bruikbaar materieel ter zijner beschikking hebben en de overtuiging erlangen dat de natie nog bij machte is daartoe de noodige middelen beschikbaar te stellen.

ARRIËNS.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

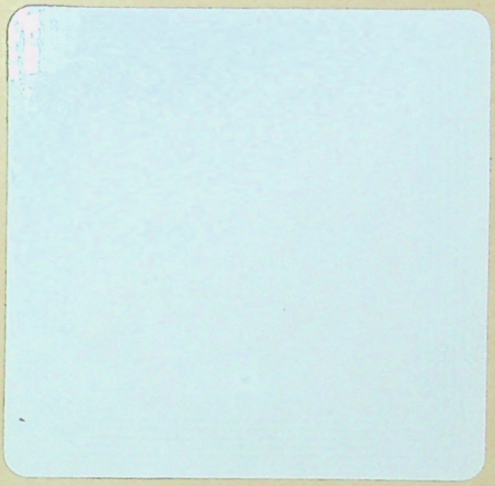

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij DUCROISSI GOETZEE te *Rotterdam* is vroeger verschenen:

De wenschelijkheid eener inkrimping der Zeemacht in Oost-Indië nader beschouwd in verband met den politieken toestand aldaar en met den toestand der Gouvernements-Marine, door W. A. ARRIËNS, Kapitein-Luitenant ter Zee . . . . . *f* 1.25